

Список використаної літератури

1. *Архипова С.П.* Якість освіти у контексті вимог сучасності / С.П. Архипова // Вісник Черкаського університету : наук. журнал. – 2008. – Вип. 135. – С. 11–14.
2. *Лукіна Т.* Моніторинг якості освіти: теорія і практика / Т. Лукіна. – К. : Шкільний світ, 2006. – 128 с.
3. *Ляшенко О.І.* Якість освіти як основа функціонування і розвитку сучасних систем освіти / О. І. Ляшенко // Моніторинг якості освіти: теорія та практика : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. – К. : КМПУ імені Б.Д. Грінченка, 2009. – С. 9–12.
4. Моніторинг якості освіти: світові досягнення та українські перспективи; за заг. ред. О. І. Локшиної. – К. : К.І.С, 2004. – 128 с.
5. *Полєвікова О.Б.* Професійна педагогічна освіта в умовах глобалізації : матеріали Все-укр. наук.-практ. конф. [«Формування професійної компетентності майбутнього вчителя початкової школи в умовах ВНЗ»], (Умань, 8–9 жовтня 2009 р.). – Умань : ПП Жовтий, 2009. – С. 79–80.
7. *Сафонова В.* Вдосконалення методологічних підходів до оцінки якості вищої освіти як загальнодержавного пріоритету / В. Сафонова // Економіст. – 2011. – № 1. – С. 54–59.
8. *Селезнева Н.А.* Качество высшего образования как объект системного исследования : лекция-доклад / Н.А. Селезнева. – М., 2004. – 127 с.
9. *Субетто А.И.* Оценочные средства и технологии аттестации качества подготовки специалистов в вузах: методология, методика, практика / А.И. Субетто, Н.А. Селезнева. – СПб.-М. : Исследовательский центр проблем качества подготовки специалистов, 2004. – 360 с.
10. *Фоменко Н.А.* Теоретичні засади дослідження якості туристської освіти / Н.А. Фоменко // Гуманіт. вісн. ДВНЗ Переяслав-Хмельн. держ. пед. ун-ту ім. Г. Сковороди : зб. наук. праць. – 2011. – Вип. 23. – С. 253–259.
11. *Шинкарук В.* Системний підхід до дослідження інтеграційних процесів у вищій освіті України / В. Шинкарук, Х. Чаковський, К. Метешкін // Вища школа. – 2008. – № 9. – С. 12–19.6.
12. *De Jager H. J.* Linkages Between Total Quality Management and the Outcomes-based Approach in an Education Environment / De Jager H. J., Nieuwenhuis F. J. // Quality in Higher Education. – November 2005. – Vol. 11. – № 3. – P. 251–260.

Маргарита Марюхніч

ПРОБЛЕМА ІНТЕРПРИТАЦІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ ЗА СИСТЕМОЮ ЕКТС: ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ДОСВІД

Сучасні тенденції розвитку вищої школи в Україні визначаються світовими та євроінтеграційними процесами в освіті, зумовлюють зростання рівня відповідальності вишів за підготовку фахівців, що пов'язується науковцями, насамперед, з питанням удосконалення якості освіти і вимагає конструктивної розробки й запровадження комплексу заходів щодо об'єктивного оцінювання професійної компетентності студентів.

Одним із напрямів реалізації реформування освіти є запровадження Європейської кредитно-трансферної системи в Україні. Завдячуючи здійсненим крокам євроінтеграції, українські дипломи почали визнавати в інших країнах, підвищилася конкурентоспроможність, мобільність вітчизняних студентів та якість освіти.

Аналізуючи останні джерела та публікації (В. Андрущенко, Н. Батечко, Л. Гурч, В. Кремень, С. Сисоєва, З. Слепкань, Л. ТОВАЖНЯНСЬКИЙ та ін.), стає зрозуміло, що питання реформування вищої освіти в Україні відповідно ключових ідей Болонського процесу залишаються і зараз актуальними. Процес структурного реформування національної системи освіти, зміни освітніх програм та інституційних перетворень має відбуватися, вважають вчені, за такими головними напрямами: впровадження єдиної системи кредитних одиниць; визначення та дотримання європейських стандартів якості освітніх послуг; усунення перепон для більшої мобільності студентів, викладачів, дослідників та управлінців вищої школи. Наша країна робить впевнені кроки до підвищення якості освіти, забезпечення гідного місця в європейській спільноті, проте ще багато питань та завдань досі залишаються невирішеними.

Одним з обов'язкових завдань Болонського процесу є впровадження Європейської кредитно-трансферної системи – ЄКТС, що створена для забезпечення єдиної міждержавної процедури вимірювання та порівняння між різними закладами результатів навчання студентів, їхнього академічного визнання. Вона розроблена для підвищення академічної мобільності студентів, спрощує розуміння та визнання оцінок в інших навчальних закладах. Система ЄКТС оцінює всі види навчальної діяльності студентів. Призначення ЄКТС полягає у тому, щоб забезпечити прозорість в оцінюванні, збудувати навчальні зв'язки з іншими університетами та розширити вибір студентів.

Як показує дослідження, Європейська кредитно-трансферна система базується на трьох основних елементах:

- інформації (успіхи в навчанні студентів та навчальні програми, які використовуються);
- угоди (між університетами-партнерами та студентами);
- використанні в навчанні кредитів (визначення навчального навантаження студентів) [3].

За своїм призначенням ЄКТС не регулює навчальний процес і навчальні програми. Перш за все, ця система допомагає полегшити зміни в навчальних цілях для викладацької спільноти та студентів, які хочуть підвищувати свій рівень знань за кордоном або в інших вітчизняних навчальних закладах. Повне визнання нашої системи іноземцями допоможе при влаштуванні на роботу нашими співвітчизниками та продовженні навчання на інших рівнях вищої освіти за кордоном. ЄКТС визначає оцінювання якості освіти під час створення необхідних баз для укладання взаємних угод.

Основою організації навчання за ЄКТС є те, що студент має за рік засвоїти 60 кредитів. Кредит, у свою чергу, можна отримати, якщо всі навчальні завдання та вимоги буде успішно виконано. Навантаження студента складається з відвідування лекцій, семінарських, практичних, лабораторних занять, підготовки власних проєктів, виконання індивідуальних завдань, самостійної роботи тощо.

Під кредитним модулем (модуль ЄКТС) ми розуміємо навчальну дисципліну (частину багатосеместрової дисципліни), яка вивчається у певному семестрі. Кредитний модуль має певний обсяг в кредитах ЄКТС, а рівень його засвоєння має бути визначено в системі оцінювання ЄКТС; кредит ЄКТС – умовна (кредитна одиниця) виміру трудомісткості певної частини програми вищої освіти [3].

Для того, щоб почати активно та ефективно використовувати Європейську кредитно-трансферну систему потрібно проаналізувати досвід країн Західної Європи, які більш тривалий час користуються даною системою та внесли деякі поправки до організації навчання за ЄКТС. Цінним є досвід таких країн, як Німеччина, Фінляндія, Нідерланди та Латвія, національна система освіти кожної з яких має свої особливості.

Європейська практика оцінювання якості освіти характерна створенням акредитаційних агенцій – громадських організацій, які призначені розробляти методику оцінювання якості освіти, а також працюють над контролем якості. Діяльність таких агенцій включає акредитацію вищого навчального закладу та перевірку їх навчальних програм, консультації в окремих елементах, наприклад, електронне навчання [3, с. 68]. У Фінляндії національна система якості освіти складається з трьох взаємопов'язаних складових:

- міністерство освіти бере на себе відповідальність за прийняття рішень та визначення критеріїв якості оцінювання освіти ;
- національна рада має на рівні держави відповідальність, щодо аудиту інституційних систем вищих навчальних закладів ;
- вищі навчальні заклади беруть на себе відповідальність, щодо створення інституційних систем якості освіти, її розвиток та покращення, а також беруть участь у зовнішніх аудитах оцінювання якості освіти [1, с. 81].

Як країна, що є учасником Болонського процесу, Фінляндія затвердила систему ЄКТС. Національна рада Фінляндії з оцінювання освіти контролює: по-перше, безпосереднє оцінювання якості освіти вишу; по-друге, надання фінським навчальним закладам експертних рекомендацій для покращення та розвитку власних систем якості; по-третє, розповсюдження інноваційного досвіду оцінювання. Оцінювання заради покращення – головний принцип оцінювання Ради Фінляндії. В основу принципу оцінювання освіти Фінляндії покладено наступні принципи: інституційна автономність, повага та довіра, а також відповідальність за власні дії та вчинки [1].

Систему оцінювання якості вищої освіти у Німеччині сконструйовано так: один рік дорівнює 1800 годинам, а саме 60 кредитам, що є основою кредитно-трансферної системи. Тобто, студент протягом семестру опановує 30 кредитів, що в свою чергу дорівнює 900 академічним годинам. До оцінювання академічних годин входить – підготовка до колоквиумів, виконання індивідуального навчально-дослідного завдання, відвідування семінарів та лекцій. Кредити в Німеччині мають накопичувальний характер, що є важливим фактором. Знаходячись у будь-якій системі – підвищення кваліфікації, курсів, будь-яких професійних семінарів, – людина одержує кредити, накопичує їх усе життя. Раніше кредити призначалися в більшості випадків для перезаліку, зараз же кредити мають нову властивість. Навчальні плани в Німеччині складаються з декількох складових. Блоки не формуються в залежності від типу предметів, а можуть включати абсолютно різні предмети.

За допомогою такого інноваційного підходу, студент може стати більш розвиненим в різних сферах. Для цього вводяться модулі – комплекси з декількох предметів, які можуть вивчатися до трьох семестрів підряд, але за ними складається один єдиний екзамен. У кінці кожного модуля підводиться підсумок. Це може бути усний або письмовий екзамен. Оцінка модуля в кредитах може поділятися між його окремими компонентами [4].

Латвія, відповідно до положень Болонського процесу, теж запровадила Європейську кредитно-трансферну систему. Переважна кількість латвійських університетів працюють за ЄКТС. Проте, на рік студенту нараховується 40 кредитів. За останні роки зросла також академічна мобільність студентів та викладачів, але зростання відбувається ще досить повільно, оскільки для цього необхідне додаткове фінансування. Студентська мобільність в Латвії майже відповідає цілям Болонської декларації, а саме: 10% студентів мають змогу щороку навчатися семестр за кордоном в рамках програми SOCRATES. Однак, простежується тенденція до того, що вихідний потік студентів перевищує вхідний. Це свідчить про недостатній інтерес студентів з європейських країн до навчання в Латвії та закликає вжити заходів з метою залучення студентів з країн, що беруть участь у створенні Європейського простору вищої освіти. Загалом, аналіз впровадження даної системи в освіту Латвії свідчить про те, що основні компоненти та вимоги було успішно впроваджено [3].

Незалежною організацією оцінювання та акредитації закладів вищої освіти в Нідерландах є Організація акредитації (The Accreditation Organisation of the Netherlands and Flanders, NVAO), заснована на основі міжнародного договору між голландськими та фламандськими урядами з метою забезпечення якості вищої освіти та якості вищої освіти. Організація акредитації має такі функції: перевірка освітніх програм; консультування міжнародних партнерів щодо національної системи якості освіти; сприяння висвітлюванню відмінних рис в освітніх програмах [2, с. 29].

У наш час більшість країн Європейського Союзу навчають студентів за академічною кредитно-трансферною системою. У деяких країнах вона є з національними особливостями, в деяких – інституціональними, проте, більшість країн продовжують експериментальну роботу по її запровадженню. Саме через це більшість країн використовують акумуляційну систему оцінювання якості освіти. У навчальній спільноті виникла думка щодо створення EUROCATS – Європейської системи акумулювання та перенесення кредитів.

Таким чином, модернізація вищої освіти в Україні в рамках входження до європейського простору актуалізує аналіз досвіду навчання студентів в інших країнах, які досягли певних успіхів в адаптації своїх освітніх систем до сучасної європейської системи оцінювання якості освіти.

Список використаної літератури

1. *Калашнікова С. А.* Забезпечення якості вищої освіти: модель Фінляндії / С. А. Калашнікова // Вища освіта України. – № 1, додаток 2. – 2012. – Тематичний випуск «Наука і вища освіта». – С. 76-90.
2. *Сікорська І.* Механізми забезпечення якості вищої освіти: досвід Нідерландів / І. Сікорська // Розвиток системи забезпечення якості вищої освіти в Україні: інформацій-

но-аналітичний огляд / за заг. ред. С. Калашнікової та В. Лугового. – Київ : ДП «НВЦ «Пріоритети», 2015. – 84 с.

3. *Тригуб І.* Класифікація країн Східної Європи щодо подібності підготовки експертів у галузі освіти / І. Тригуб // Неперервна професійна освіта: теорія і практика (Серія: педагогічні науки). – 2016. – Випуск №1-2 (46-47). – С. 66-70.

4. *Шеремет Л. А.* Система оцінки якості вищої освіти в Німеччині / Л. А. Шеремет // Вісник Житомирського державного університету. – Випуск 57. Філософські науки. – 2011. – С. 34-38.

Василь Фазан

ОРГАНІЗАЦІЯ І СТРУКТУРА ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ В НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ ПРАВОСЛАВНИХ ЛАВР УКРАЇНИ (XVIII – ПОЧ. XIX СТ.)

Сучасні глобалізаційні процеси вмотивовують утворення світової освітньої мережі, визначають роль освіти як одного із основоположних факторів розвитку суспільства. Перспективним структурним складником національної системи освіти виступає просвітництво Лавр. Працюючи на засадах національного виховання, дитиноцентризму, воно спрямоване на впровадження технологій диференційованого, профільного навчання, індивідуальних освітніх траєкторій розвитку учнів.

Метою дослідження є аналіз організації і структури освітнього процесу в навчальних закладах Лавр на території України.

Зауважимо, що освітні установи (колегіуми) засновувалися за ініціативи настоятелів та єпископів великих монастирів і Лавр України і входили до числа навчальних закладів Православної Церкви. Колегіуми України були створені на кшталт Києво-Могилянської академії, де навчальний процес будувався за системою класів. Кожен клас мав назву за провідним предметом викладання, наприклад, граматики, риторики тощо. У цілому ж слід відмітити тенденцію схожості організації навчального процесу в академії та колегіумах з артистичним факультетом західноєвропейських університетів. Це, зокрема, система лекцій та диспутів, читання публічних лекцій, самостійна робота щодо опрацювання першоджерел, прилюдний захист авторських наукових робіт. У колегіумах вивчали характерні для освітніх закладів Західної Європи „сім вільних наук”: trivium – граматики, поезика, риторика (діалектика) і quadrivium – арифметика, геометрія, астрономія, музика, а також предмети, що становили вищий курс, superiōgia – філософія та богослов'я. Наприкінці першої половини XVIII ст. існувало вісім класів, повний курс навчання тривав у середньому 12 років. До основних класів належали: нижчі граматичні (фара, інфіма, граматики, синтаксима), вищі граматичні (поезика, риторика), вищі: філософія та богослов'я. Для граматичних класів термін навчання становив один рік, для старших (вищих) класів філософії та богослов'я – два й чотири роки відповідно.

Слід звернути увагу на тенденцію індивідуальної траєкторії навчання, коли час на засвоєння окремої дисципліни визначався колегіантом особисто. Тобто за-